

NORMBLADEN PVH (GIDSEN VOOR GOEDE PRAKTIJKEN)

Vierteenlandschildpad *Testudo horsfieldii ssp.*

I. Toepassingsgebied

Deze gids goede praktijken is van toepassing op de Vierteenlandschildpad *Testudo horsfieldii ssp.* Volwassen dieren kunnen maximaal 25 cm groot worden. *Testudo horsfieldii* is ondergebracht in CITES Appendix II en in de Europese regelgeving bijlage B.

Dit betekent dat deze dieren nog steeds mogen worden geïmporteerd of geëxporteerd uit de landen van herkomst, mits aan de daarvoor gestelde eisen wordt voldaan. Bekend is dat in o.a. Oezbekistan deze dieren worden gekweekt in farms.

Voor het houden is vereist dat men een administratie bijhoudt en bij overdrachten een overdrachtsformulier (of kassabon) tussen de oorspronkelijke houder en de houder die de dieren overneemt. De houder moet de legale herkomst van de dieren kunnen aantonen.

Van origine komt de vierteenlandschildpad voor in een zeer groot gebied in Azië oost van de Kaspische Zee, Oezbekistan, Turkmenistan, Iran, Afghanistan, Kirgizistan. In het grote verspreidingsgebied worden meerdere ondersoorten onderscheiden, die hier niet worden besproken.

Het dier bewoont doorgaans droge landschappen en steppen, halfwoestijnen met weinig bomen en struiken. Daar kunnen de temperatuurverschillen tussen dag en nacht, zomer en winter zeer groot zijn. In bepaalde streken zijn de vierteenschildpadden slechts drie maanden per jaar actief, omdat ze daar zowel een zomer- als een winterslaap houden.

In deze landen hebben de populaties dieren op veel plaatsen te lijden onder habitatverlies vooral door menselijke activiteiten, zoals bebouwing, aanleg van wegen, verdroging en het weiden van vee.

Bij goede verzorging kunnen vierteenlandschildpadden zeker 80 jaar oud worden. Volwassen mannetjes herkent men aan de langere staart dan bij wijfjes en aan het iets holle buikschild. Mannetjes blijven wat kleiner dan vrouwtjes.

Testudo horsfieldii vraagt de nodige zorg en aandacht. Zeer aanbevolen is het deelnemen aan het ESF stamboek/fokprogramma om de toekomst van de soort veilig te stellen.

II. Voeding

Landschildpadden zijn herbivoren (planteneters), die een variatie aan voedsel aangeboden moeten krijgen. Door gevarieerde voeding kunnen tekorten in vitamines en mineralen in veel gevallen voorkomen worden. Kruiden zoals paardebloem, klaver, weegbree en melkdistel, niet te natte groenten zoals andijvie, peen, witlof en kool, zeer beperkt fruit, vezelrijk en weinig proteïnen.

Verder hooi en stro en bevochtigde brokken geperst hooi (bijv. Heucobs). Kalk, van groot belang voor de groei en onderhoud van het schild en het skelet, kan gemakkelijk worden gegeven door de dieren altijd de beschikking te geven over gekookte schalen van kippeneieren of sepia. Variatie is van groot belang. Vitamines, mineralen en kalksupplementen dienen altijd aan het voedsel te worden toegevoegd.

Het in oudere publicaties soms aangeraden voederen van kattenbrokken wordt sterk ontraden. Schildpadden zijn hier wel gek op maar deze voeding veroorzaakt ernstige problemen aan lever en nieren en zorgt voor een onnatuurlijke snelle groei die een gezonde ontwikkeling van het schild verhindert en met name in het vroege groeistadium tot afwijkingen leidt.

III. Huisvesting:

Deze soort landschildpad kan vanwege het klimaat in zijn natuurlijk leefgebied in West-Europa buiten worden gehouden. Schildpadden los laten lopen in huis of tuin is absoluut af te raden. Een landschildpad hoort in een terrarium of beschut perk buiten. Er behoort een plek te zijn waar de dieren zich kunnen opwarmen, onder een lamp of, liever nog, rechtstreekse zonneschijn. Zorg ook voor een koelere plek zodat de dieren zich naar hun keuze kunnen terug trekken.

Een goed buitenverblijf ligt op de zon en heeft voldoende begroeiing en structuur om ook schaduwrijke plekken en schuilplaatsen te bevatten. Wat betreft grootte, moet gedacht worden aan minimaal 5 m² voor twee dieren en 10 m² voor drie of meer dieren. Verder is er een schuilhok, waarin de schildpadden zich kunnen beschermen tegen koud en guur weer en eventueel een winterslaap doen. Zeer gewenst is een kasje waarin de schildpadden beschut van de warmte van de zonneschijn kunnen genieten. Verder is er een helling op de zon gelegen waar dieren eieren kunnen leggen. Verder moet de huisvesting veilig zijn, dat wil zeggen dat de schildpad niet kan ontsnappen en in onveilige situaties terecht kan komen of dat er honden, katten en andere roofdieren bij kunnen. Daarom heeft het perk een omheining, die kan bestaan uit een schutting van hout of kunststof met een hoogte van ca. 30 cm met een naar binnen overhangende rand, zodat er over heen klimmen onmogelijk is.

De dieren zijn extreem goede gravers en klimmers. De omheining dient dan ook ca. 50 cm in de bodem te worden ingegraven.

De huisvesting moet liefst op een rustige plaats staan, zodat de dieren zich niet steeds gestoord voelen door passerende personen.

Verder is het van belang het leefklimaat van het dier te beheersen. Denk hierbij aan het geven van de mogelijkheid aan het dier om een plek met een optimale temperatuur (rond de 35 °C) te zoeken of zich in te graven. Dit kan door plaatsing van een goed schuilhok dat bescherming biedt tegen extreme temperaturen. Bij veel soorten wordt de voortplanting gestimuleerd door het nabootsen van een seizoenscyclus met een winterse afkoeling. Die kan worden bereikt door het tijdelijk de lamp(en) in het terrarium korter te laten branden of uit te doen. Verdiep je in het klimaat van het natuurlijke leefgebied en boots dit na. Schildpadden kunnen in de herfst in winterslaap worden gebracht in een koele ruimte, zoals een kelder of koelkast of het schuilhok of kas buiten. Waak hierbij tegen bevroering van de dieren. De minimum temperatuur tijdens de winterrust moet circa 4 °C zijn.

IV. Gezondheid:

Een terrarium moet regelmatig worden onderhouden en het moet goed te reinigen zijn. Water moet dagelijks ververs worden. Verder één keer per acht weken bodembedekking vervangen van het terrarium binnenshuis en dit goed reinigen (één keer per zes maanden ontsmetten met desinfectans). Reptielen hebben over het algemeen geen snelle stofwisseling. Hierdoor kan het lang duren voordat men ziet dat het dier lijdt aan een ziekte. Voordat dieren gekocht worden is het dus zaak kennis te nemen van de meest voorkomende ziektes en die herkend kunnen worden. Zet altijd alle nieuw verworven dieren minimaal 2 maanden in quarantaine voordat ze bij andere dieren worden geplaatst.

Gezondheidsproblemen die kunnen optreden bij de schildpadden:

- Verwondingen die ontstaan door: slijtage, beschadiging, verbranding, agressie, beten van andere dieren, eten van vreemde voorwerpen.
- Ziekten door huisvestingsproblemen zoals overbevolking; slecht water; verkeerde temperatuur; gebrek aan ventilatie.
- Stressverschijnselen die ze krijgen door het gedrag van andere schildpadden door verkeerde geslachtsverhoudingen in de groep of dominante mannetjes.
- Kalk- en of vitaminegebrek door verkeerde of eenzijdige voeding.
- Parasieten, in- en uitwendig; geregelde controle van de uitwerpselen is raadzaam.

Bij gezondheidsproblemen is het raadzaam tijdig een met reptielen vertrouwde dierenarts te raadplegen.

Jonge dieren die in een terrarium verblijven, moeten beschikken over een vochtige laag substraat (aarde, zand, bladeren) waarin zij zich kunnen terugtrekken. Een vochtige laag voorkomt bultvorming op het rugschild, die met name optreedt in het vroege groeistadium.

V. Soortspecifiek gedrag

Voor de kweek is het van belang dat de dieren in een kleine groep van één man met enkele vrouwen worden gehouden in het terrarium of buitenverblijf. Ietwat vochtige ca. 20 cm diepe leem/zand plekken dienen aanwezig te zijn voor het leggen van eieren. Als voer moet zoveel mogelijk natuurlijke, wilde kruiden gevoerd worden en zo min mogelijk gekweekte groenten en fruit. Vitaminen en mineralen mogen niet ontbreken. Voor een goede kweek is een winterslaap noodzakelijk. Het opkweken van de jongen is doorgaans probleemloos; voedsel is het zelfde als voor de ouders, doch klein gesneden.

Mannetjes zijn in de paartijd onrustig, hyperactief en agressief tegenover andere mannetjes. Meerdere mannetjes in dezelfde groep is daarom sterk af te raden en ook het voor langere tijd gescheiden houden van de geslachten kan nodig zijn. Het toedienen van UV-licht is zeer aan te raden.

VI. Verdere informatie:

Bonin F., Devaux, B. en A. Dupré A. 1996, Toutes les Tortues du Monde
Bonin F., Devaux, B. en A. Dupré A. 2007, Enzyklopädie der Schildkröten
Highfield A.C., 1990, Keeping and Breeding Tortoises in captivity
Vetter, H. 2002. Schildkröten der Welt Band 1. Frankfurt am Main, Chimaira
Radiata, volume 11, nr.4, 2002 (volledig gewijd aan de soort)
Special, Nederlandse Schildpaddenvereniging, 2000 (artikel De
veertienlandschildpad, Sjef Ramaekers)

Diverse artikelen in De Schildpad en Trionyx, Nederlands-Belgische Schildpadden Vereniging

Websites:

<http://www.huisdieren.nu>

<http://www.trionyx.nl>

<http://www.studbooks.org>

<http://www.schildkroeten-farm.de>

<http://www.villa-testudo.de>